

کنوانسیون علامتگذاری مواد

منفجره پلاستیکی به منظور شناسایی

اول مارس ۱۹۹۱

کنوانسیون علامتگذاری مواد منفجره پلاستیکی به منظور شناسایی کشورهای عضو این کنوانسیون با آگاهی از مشکلاتی که اقدامات تروریستی برای امنیت بین‌المللی ایجاد می‌کند؛ با اظهار نگرانی عمیق درباره اقدامات تروریستی با هدف انهدام هواپیما، دیگر وسایل حمل و نقل و اهداف دیگر؛ با اظهار نگرانی از این که مواد منفجره پلاستیکی برای اقدامات تروریستی مزبور مورد استفاده قرار گرفته است؛ با توجه به این که علامتگذاری چنین مواد منفجره‌ای به منظور شناسایی کمک مهمی جهت ممانعت از اقدامات نامشروع مزبور خواهد بود؛ با تصدیق این که به منظور ممانعت از چنین اقدامات غیرقانونی، نیاز مبرمی به سند بین‌المللی است که کشورها را ملزم کند اقدامات مقتضی را به منظور اطمینان از این که مواد منفجره پلاستیکی به طور مقتضی علامتگذاری شده‌اند، اتخاذ نمایند؛ با عنایت به قطعنامه شماره ۶۳۵ مورخ چهاردهم ژوئن ۱۹۸۹ میلادی (۳/۲۴/۱۳۶۸ هجری شمسی) شورای امنیت سازمان ملل متحد و قطعنامه شماره ۴۴/۲۹ مورخ چهارم دسامبر ۱۹۸۹ میلادی (۹/۱۳/۱۳۶۸ هجری شمسی) مجمع عمومی سازمان ملل متحد که سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری را ترغیب می‌کند کار بر روی طراحی نظام بین‌المللی جهت علامتگذاری مواد منفجره پلاستیکی یا ورقی را به منظور شناسایی تشدید نماید؛ با در نظر گرفتن قطعنامه شماره ۸-۲۷ الف که به اتفاق آراء توسط بیست و هفتمین اجلاس مجمع عمومی سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری تصویب شد و اولویت فوق‌العاده تهیه سند بین‌المللی جدیدی را در مورد علامتگذاری مواد منفجره پلاستیکی و ورقی به منظور شناسایی، تأیید نمود؛ با توجه به رضایت از نقش ایفاء شده به وسیله شورای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری در تهیه کنوانسیون و نیز تمایل آن به تقبل وظایف مربوط به انجام آن؛ در موارد زیر توافق نمودند:

ماده ۱ - از نظر این کنوانسیون:

۱ - «مواد منفجره» به محصولات منفجره‌ای اطلاق می‌شود که معمولاً به عنوان «مواد منفجره پلاستیکی» شناخته شده‌اند از جمله مواد منفجره به شکل نرم یا ورقی قابل ارتجاع طبق توضیحاتی که در پیوست فنی این کنوانسیون قید گردیده است.

۲ - «عامل شناسایی» به ماده‌ای اطلاق می‌شود که در پیوست فنی این کنوانسیون توصیف شده است و درون ماده منفجره، به منظور انجام عمل شناسایی، قرار داده می‌شود.

۳ - «علامتگذاری» به تشخیص عامل شناسایی درون ماده منفجره طبق پیوست فنی این کنوانسیون اطلاق می‌شود.

۴ - «ساخت» به هر فرآیندی از جمله فرآیند مجددی که مواد منفجره را تولید می‌کند، اطلاق می‌گردد.

۵ - «ادوات نظامی مجاز طبق مقررات» شامل گلوله توپ، بمب، اژدر، موشک، مین، راکت، خرجهای شکل داده شده، نارنجک و سوراخ کننده‌ها است که منحصراً برای مقاصد نظامی یا پلیسی طبق قوانین و مقررات کشور عضو ذی ربط ساخته شده است ولی محدود به این موارد نمی‌گردد.

۶ - «کشور سازنده» به هر کشوری اطلاق می‌شود که مواد منفجره در قلمرو آن تولید شده است.

ماده ۲ - هر کشور عضو، روشهای مؤثر و ضروری را به منظور ممنوعیت و ممانعت از ساخت مواد منفجره علامتگذاری نشده در قلمرو خویش اتخاذ خواهد نمود.

ماده ۳ -

۱ - هر کشور عضو اقدامات مؤثر و ضروری را به منظور ممنوعیت و ممانعت از ورود یا خروج مواد منفجره علامتگذاری نشده به قلمرو خود اتخاذ خواهد نمود.

۲ - بند قبلی در مورد ورود و خروج مواد منفجره علامتگذاری نشده تحت کنترل کشور عضو مزبور طبق بند

(۱) ماده (۴) برای اهدافی مغایر با اهداف این کنوانسیون، توسط مراجع کشور عضو که وظایف نظامی یا پلیسی را انجام می‌دهند، اعمال نخواهد شد.

ماده ۴ -

۱ - هر کشور عضو اقدامات لازم را جهت اعمال دقیق و نظارت مؤثر بر مالکیت و انتقال مالکیت مواد منفجره علامتگذاری نشده‌ای که قبل از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور، در قلمرو آن ساخته یا به آن آورده شده‌اند، به منظور ممانعت از منحرف شدن توجه یا کاربرد متناقض با اهداف این کنوانسیون، اتخاذ خواهد نمود.

۲ - هر کشور عضو اقدامات لازم را در یک دوره سه ساله از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور اتخاذ خواهد نمود تا اطمینان حاصل نماید که کلیه موجودی مواد منفجره موضوع بند (۱) این ماده که در اختیار مراجع نظامی یا پلیسی نیست، معدوم گردیده یا به منظور اهدافی موافق با اهداف این کنوانسیون مصرف، علامتگذاری یا به صورت دائم بی‌اثر می‌گردند.

۳ - هر کشور عضو اقدامات لازم را در یک دوره پانزده ساله از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور، اتخاذ خواهد کرد تا اطمینان حاصل نماید که کلیه موجودی مواد منفجره موضوع بند (۱) این ماده که در اختیار مراجع نظامی یا پلیسی است و به‌عنوان جزء لاینفک ادوات نظامی مجاز طبق مقررات در نیامده، معدوم گردیده یا به منظور اهدافی موافق با اهداف این کنوانسیون مصرف، علامتگذاری یا به صورت دائم بی‌اثر می‌گردند.

۴ - هر کشور عضو اقدامات لازم را از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور اتخاذ خواهد کرد تا از انهدام هرچه زودتر مواد منفجره علامتگذاری نشده در قلمرو آن که ممکن است در آن قلمرو کشف شوند و موضوع بندهای پیشین این ماده نیستند، غیر از موجودی مواد منفجره علامتگذاری نشده‌ای که در اختیار مراجع نظامی یا پلیسی است و به‌عنوان جزء لاینفک ادوات نظامی مجاز طبق مقررات در نیامده، اطمینان حاصل نماید.

۵ - هر کشور عضو اقدامات ضروری را برای اعمال کنترل دقیق و مؤثر بر مالکیت و انتقال مالکیت مواد منفجره موضوع بند (۲) بخش (۱) پیوست فنی این کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد تا از انحراف یا استفاده برای اهدافی متناقض با اهداف این کنوانسیون جلوگیری به‌عمل آید.

۶ - هر کشور عضو اقدامات ضروری را اتخاذ خواهد نمود تا اطمینان حاصل نماید که در قلمرو آن، مواد منفجره علامتگذاری نشده ساخته شده از زمان لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور که به‌گونه‌ای که در جزء (ت) بند (۲) بخش (۱) پیوست فنی این کنوانسیون مشخص شده، ساخته نشده‌اند و مواد منفجره علامتگذاری نشده‌ای که دیگر در حیطه شمول سایر جزءهای بند (۲) مزبور قرار ندارند در اسرع وقت منهدم می‌شوند.

ماده ۵ -

۱ - کمیسیون فنی بین‌المللی مواد منفجره (که از این پس «کمیسیون» نامیده می‌شود) به‌وسیله این کنوانسیون متشکل از حداقل پانزده و حداکثر نوزده عضو تعیین شده توسط شورای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (که از این پس «شورا» نامیده می‌شود) از میان افراد معرفی شده توسط کشورهای عضو این کنوانسیون تشکیل می‌شود.

۲ - اعضاء کمیسیون، کارشناسانی خواهند بود که دارای تجربه اساسی و مستقیم در ارتباط با ساخت یا شناسایی یا تحقیقات در زمینه مواد منفجره می‌باشند.

۳ - اعضاء کمیسیون برای یک دوره سه ساله خدمت خواهند کرد و واجد شرایط برای انتصاب مجدد خواهند بود.

۴ - جلسات کمیسیون حداقل یک بار در سال در مقر سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری یا در زمان و مکانهایی که ممکن است شورا تعیین یا تصویب کند، تشکیل خواهد شد.

ماده ۶ -

۱ - کمیسیون، پیشرفتهای فنی در ارتباط با ساخت، علامتگذاری و شناسایی مواد منفجره را ارزیابی خواهد کرد.

۲ - کمیسیون از طریق شورا، یافته‌های خود را به کشورهای عضو و سازمانهای بین‌المللی ذی‌ربط گزارش خواهد کرد.

۳ - کمیسیون در صورت لزوم، توصیه‌هایی را به شورا برای اعمال اصلاحاتی در پیوست فنی این کنوانسیون ارائه خواهد کرد. کمیسیون تلاش خواهد کرد تصمیمات خود را در مورد توصیه‌های مزبور به اتفاق آراء اتخاذ کند. در صورت عدم نیل به اتفاق آراء، کمیسیون چنین تصمیماتی را با رأی اکثریت دو سوم اعضاء خود اتخاذ خواهد کرد.

۴ - شورا می‌تواند بنا به توصیه کمیسیون، اصلاحیه‌های پیوست فنی این کنوانسیون را به کشورهای عضو پیشنهاد نماید.

ماده ۷ -

۱ - هر کشور عضو می تواند ظرف مدت نود روز از تاریخ اطلاعیه اصلاحیه پیشنهادی پیوست فنی این کنوانسیون، نظرات خود را به شورا منتقل نماید. شورا، این نظرات را در اسرع وقت جهت رسیدگی به کمیسیون ارسال خواهد کرد. شورا، هر کشور عضوی را که در مورد اصلاحیه پیشنهادی، نظراتی ارائه کند یا با آن مخالفت نماید برای مشورت با کمیسیون دعوت خواهد کرد.

۲ - کمیسیون، نظرات کشورهای عضو را که به موجب بند قبلی ارائه شده بررسی نموده و مراتب را به شورا گزارش خواهد کرد. شورا پس از ملاحظه گزارش کمیسیون و با در نظر گرفتن ماهیت اصلاحیه و نظرات کشورهای عضو، از جمله کشورهای تولیدکننده می تواند اصلاحیه را برای تصویب به کلیه کشورهای عضو پیشنهاد نماید.

۳ - چنانچه اصلاحیه پیشنهادی توسط پنج کشور عضو یا بیشتر، از طریق ارسال اطلاعیه کتبی به شورا ظرف مدت نود روز از تاریخ اعلام اصلاحیه به شورا مورد اعتراض قرار نگیرد، پذیرفته شده تلقی می گردد و یکصد و هشتاد روز پس از آن یا پس از دوره دیگری که در اصلاحیه پیشنهادی مشخص گردیده، برای کشورهای عضوی که به طور صریح اعتراضی نسبت به آن ندارند، لازم الاجراء خواهد شد.

۴ - کشورهای عضوی که به طور صریح نسبت به اصلاحیه پیشنهادی اعتراض کرده اند می توانند متعاقباً به وسیله تودیع سند پذیرش یا تصویب رضایت خود را نسبت به متعهد شدن به وسیله مفاد اصلاحیه اعلام نمایند.

۵ - در صورتی که پنج کشور عضو یا بیشتر نسبت به اصلاحیه پیشنهادی اعتراض نموده باشند، شورا مراتب را برای رسیدگی بیشتر به کمیسیون ارجاع خواهد نمود.

۶ - در صورتی که اصلاحیه پیشنهادی طبق بند (۳) این ماده مورد تصویب قرار نگیرد، شورا می تواند فراهمایی (کنفرانسی) را با حضور همه کشورهای عضو تشکیل دهد.

ماده ۸ -

۱ - کشورهای عضو، در صورت امکان اطلاعاتی را که به کمیسیون در انجام وظایف خود به موجب بند (۱) ماده (۴) کمک می‌کند، ارائه خواهند کرد.

۲ - کشورهای عضو، شورا را به طور مرتب از اقداماتی که در اجراء مفاد این کنوانسیون اتخاذ کرده‌اند، آگاه خواهند نمود. شورا اطلاعات مزبور را برای همه کشورهای عضو و سازمانهای بین‌المللی مربوط ارسال خواهد نمود.

ماده ۹ - شورا با همکاری کشورهای عضو و سازمانهای بین‌المللی مربوط، اقدامات مقتضی را برای تسهیل اجراء این کنوانسیون از جمله تأمین کمکهای فنی و اقداماتی برای مبادله اطلاعات مربوط به پیشرفتهای فنی در علامتگذاری و شناسایی مواد منفجره اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۱۰ - پیوست فنی این کنوانسیون، جزء لاینفک این کنوانسیون را تشکیل خواهد داد.

ماده ۱۱ -

۱ - هر اختلاف بین دو یا چند کشور عضو راجع به تفسیر یا اجراء این کنوانسیون که از طریق مذاکره حل و فصل نشود، بنا به درخواست یکی از آنها به داوری ارجاع خواهد شد. در صورتی که ظرف شش ماه از تاریخ درخواست داوری، اعضاء نتوانند در مورد برگزاری داوری توافق نمایند، هر یک از آن اعضاء می‌توانند اختلاف را طبق اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری از طریق درخواست، به آن دیوان ارجاع نمایند.

۲ - هر کشور عضو می‌تواند در هنگام امضاء، تنفیذ، پذیرش، یا تصویب این کنوانسیون یا الحاق به آن اظهار نماید که خود را ملزم به بند قبلی نمی‌داند. سایر کشورهای عضو نسبت به هر کشور عضوی که چنین حق شرطی را در نظر گرفته است، به وسیله بند قبلی متعهد نخواهند بود.

۳ - هر کشور عضو که حق شرطی را طبق بند قبلی در نظر گرفته باشد می‌تواند در هر زمان با ارسال اطلاعیه‌ای به امین اسناد، از حق شرط مزبور صرف‌نظر نماید.

ماده ۱۲ - هیچ حق شرطی را به‌جز آنچه در ماده (۱۱) پیش‌بینی شده، نمی‌توان در مورد این کنوانسیون در نظر گرفت.

ماده ۱۳ -

۱ - این کنوانسیون در مونترال از اول مارس ۱۹۹۱ میلادی (۱۳۶۹/۱۲/۱۰ هجری شمسی) برای امضاء کشورهای شرکت کننده در فراهمایی (کنفرانس) بین‌المللی حقوق هوایی که از ۱۲ فوریه (۱۳۶۹/۱۱/۲۳ هجری شمسی) تا اول مارس ۱۹۹۱ میلادی (۱۳۶۹/۱۲/۱۰ هجری شمسی) در مونترال برگزار گردید مفتوح خواهد بود. کنوانسیون پس از اول مارس ۱۹۹۱ میلادی (۱۳۶۹/۱۲/۱۰ هجری شمسی) برای امضاء کلیه کشورها در مقر سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری در مونترال تا زمان لازم‌الاجراء شدن طبق بند (۳) این ماده مفتوح خواهد بود. هر کشوری که این کنوانسیون را امضاء نکند می‌تواند در هر زمانی به آن ملحق شود.

۲ - این کنوانسیون منوط به تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق کشورها خواهد بود. اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق نزد سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری تودیع خواهد شد که بدین وسیله به امین اسناد سپرده می‌گردد. هنگام تودیع اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق، هر کشور اظهار خواهد کرد که آیا یک کشور تولیدکننده می‌باشد یا خیر؟

۳ - این کنوانسیون در شصتمین روز پس از تودیع سی و پنجمین سند تنفیذ، پذیرش و تصویب یا الحاق نزد امین اسناد لازم‌الاجراء خواهد شد مشروط بر این که حداقل پنج کشور از کشورهای مزبور به موجب بند (۲) این ماده اعلام کرده باشند که کشور تولیدکننده‌اند. چنانچه قبل از تودیع اسناد پنج کشور تولیدکننده، سی و پنج سند تودیع شده باشد، این کنوانسیون در شصتمین روز پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق پنجمین کشور تولیدکننده لازم‌الاجراء خواهد شد.

۴ - این کنوانسیون برای کشورهای دیگر، شصت روز پس از تاریخ تودیع اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق آنها، لازم‌الاجراء خواهد شد.

۵ - به محض این که این کنوانسیون، لازم‌الاجراء گردد، طبق ماده (۱۰۲) منشور سازمان ملل متحد و به موجب ماده (۸۳) کنوانسیون بین‌المللی هواپیمایی کشوری (شیکاگو ۱۹۴۴ میلادی برابر با ۱۳۲۳ هجری شمسی) نزد امین اسناد به ثبت خواهد رسید.

ماده ۱۴ - امین اسناد کلیه امضاءکنندگان و کشورهای عضو را فوراً از موارد زیر آگاه خواهد کرد :

۱ - هر امضاء این کنوانسیون و تاریخ آن.

۲ - تودیع هر سند از تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق و تاریخ آن، با اشاره خاص به این که آیا کشور مزبور خود را به عنوان کشور تولیدکننده مشخص کرده است یا خیر؟

۳ - تاریخ لازم الاجراء شدن این کنوانسیون.

۴ - تاریخ لازم الاجراء شدن هر اصلاحیه این کنوانسیون یا پیوست فنی.

۵ - هر اعلام انصراف از عضویت انجام شده به موجب ماده (۱۵) و

۶ - هر اعلامیه صادره به موجب بند (۲) ماده (۱۱).

ماده ۱۵ -

۱ - هر کشور عضو می تواند از طریق ارسال اطلاعیه کتبی به امین اسناد از عضویت در این کنوانسیون منصرف گردد.

۲ - انصراف از عضویت یکصد و هشتاد روز پس از تاریخی که اطلاعیه توسط امین اسناد دریافت شده است، نافذ خواهد شد.

برای گواهی مراتب فوق، امضاءکنندگان تام الاختیار زیر که از سوی دولتهای خود به طور مقتضی مجاز شده اند، این کنوانسیون را امضاء نمودند. این کنوانسیون در نخستین روز مارس ۱۹۹۱ میلادی (۱۰/۱۲/۱۳۶۹ هجری شمسی) در مونترال در یک نسخه اصلی تدوین و در پنج نسخه معتبر به زبانهای انگلیسی، فرانسوی، روسی، اسپانیایی و عربی تنظیم گردید.

پیوست فنی

بخش ۱ - توصیف مواد منفجره

۱ - مواد منفجره موضوع بند (۱) ماده (۱) این کنوانسیون موادی است که:

الف - با یک یا چند ماده منفجره بسیار قوی که در حالت خالص خود، فشار بخاری کمتر از ۴-۱۰

پاسکال در حرارت ۲۵ درجه سانتیگراد را دارا می باشد، ساخته شده باشد.

ب - با یک ماده پوششی ساخته شده باشد.

پ - به صورت ترکیبی، در حرارت معمولی اتاق، نرم یا قابل تغییر می باشد.

۲ - مواد منفجره زیر، حتی اگر مطابق توصیف مواد منفجره موضوع بند (۱) این بخش باشد، مادامی که به منظورهای خاص زیر نگاهداری یا استفاده می‌شود یا به‌گونه‌ای که در آنجا توصیف شده، ترکیب شده باشد، یعنی مواد منفجره‌ای با مشخصات زیر باشد، مواد منفجره تلقی نخواهد شد :

الف - ساخته یا نگاهداری شده در مقادیر محدود، فقط برای مصرف در تحقیق، توسعه یا آزمایش مجاز طبق مقررات مواد منفجره جدید یا اصلاح شده.

ب - ساخته یا نگاهداری شده، در مقادیر محدود، فقط برای مصرف در آموزش مجاز طبق مقررات شناسایی مواد منفجره و یا توسعه یا آزمایش تجهیزات شناسایی مواد منفجره.

پ - ساخته یا نگاهداری شده، در مقادیر محدود فقط برای مقاصد علمی مجاز طبق مقررات، یا

ت - اختصاص داده شده یا ترکیب شده به عنوان یک بخش لاینفک ادوات نظامی مجاز طبق مقررات در قلمرو کشور تولیدکننده ظرف مدت سه سال پس از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به آن کشور چنین تلقی خواهد شد که ادوات تولیدشده مزبور در مدت دوره سه ساله یادشده، ادوات نظامی مجاز طبق مقررات موضوع بند (۴) ماده (۴) این کنوانسیون می‌باشد.

۳ - در این بخش :

- اصطلاح «مجاز طبق مقررات» در جزءهای (الف)، (ب) و (پ) بند (۲) به معنی مجاز طبق قوانین و مقررات کشور عضو مربوط است.

- اصطلاح «مواد منفجره قوی» شامل «سیکلوتترامتیلن تترانیتروآمین HMX، پنتااریتریتول تترانیترات (PETN) و سیکلوتتری متیلن تری نیتروآمین (RDX) می‌شود اما محدود به این مواد نمی‌شود.

بخش ۲ - عوامل شناسایی

عامل شناسایی هر یک از موادی است که در جدول زیر بیان گردیده است. عوامل شناسایی توصیف شده در این جدول برای استفاده به منظور افزایش توانایی شناسایی مواد منفجره توسط وسائل شناسایی بخار در نظر گرفته شده است. در هر حالت، افزودن عامل شناسایی به ماده منفجره به روشی انجام خواهد شد تا توزیع یکنواخت در محصول تمام شده حاصل شود. حداقل غلظت عامل شناسایی در محصول تمام شده در زمان ساخت در جدول مزبور نشان داده شده است.